

පරීක්ෂක වාර්තාව

AA3 විභාගය - ජනවාරි 2018

(AA35) සංස්ථාපිත හා පුද්ගලික බදුකරණය

(Corporate and Personal Taxation)

ප්‍රශ්න අංක 01 (ලකුණු 05)

පරීක්ෂා කර ඇත්තේ කුමක් ද?

2006 අංක 10 දරණ දේශීය ආදායම් පනත අනුව, ආදායම් ප්‍රභව සඳහන් කළ යුතුය.

නිරීක්ෂණ:

බහුතරයක් අයදුම්කරුවන් මෙම ප්‍රශ්නයට වැඩි ලකුණු ලබාගෙන තිබුණි. ආදායම් ප්‍රභව පරීක්ෂාවට ලක්කර තිබුණද, සුළු පිරිසක් වැරදි අවබෝධයෙන් උපයන වීට ගෙවීමේ බදු (PAYE), මුද්දර බදු සහ වෙනත් බදු පිළිබඳව ලියා තිබුණි. මෙය ඉතා සරල ප්‍රශ්නයක් වුවද, සාධන මට්ටම ඵතරම් සතුටුදායක නොවේ.

මෙම ප්‍රශ්නයේ කාර්යසාධන මට්ටම සාමාන්‍ය මට්ටමක විය.

ප්‍රශ්න අංක 02 (ලකුණු 05)

පරීක්ෂා කර ඇත්තේ කුමක් ද?

තක්සේරුවකට එරෙහිව කරන වලංගු බදු අභියාචනයක් තෘප්ත කළයුතු කොන්දේසි තුනක් සඳහන් කළයුතු විය.

නිරීක්ෂණ:

ප්‍රශ්නය ඉතා පැහැදිලි වුවද, ඇතැම් අයදුම්කරුවන් වලංගු බදු අභියාචනයක් වෙනුවට ප්‍රමාද අභියාචනයක කාර්ය පටිපාටිය ලියා තිබුණි. එමනිසා ඔවුන් බදු ගෙවන්නා අසනීප වීම, තක්සේරුව නිකුත්කරන අවස්ථාව වනවිට විදේශගතව සිටීම වැනි ප්‍රමාද අභියාචනයකට හේතු සඳහන් කර තිබුණි. විෂය අධ්‍යයනය කිරීමේදී මෙම විෂය කරුණ මහනැරි ඇති බව අයදුම්කරුවන්ගේ උත්තරවලින් සනාථ වේ.

මෙම ප්‍රශ්නයේ කාර්යසාධන මට්ටම සාමාන්‍ය මට්ටමක විය.

ප්‍රශ්න අංක 03 (ලකුණු 05)

පරීක්ෂා කර ඇත්තේ කුමක් ද?

2017 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ කාර්තුව සඳහා ගෙවිය යුතු ආර්ථික සේවා ගාස්තුව [Economic Service Charge (ESC)] තක්සේරු කළ යුතු විය.

නිරීක්ෂණ:

ඉතා සුළු අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් පමණක් 2016.01.01 දින සිට බලපැවැත්වෙන නිවැරදි ආර්ථික සේවා ගාස්තු අනුපාතය වන 0.5% භාවිත කර තිබුණි. බොහෝ අයදුම්කරුවන් 2016.01.01 දිනට පෙර පැවති අනුපාතය වූ 0.25% අනුපාතය භාවිත කර තිබුණි. තවද, කාර්යාල උපකරණ විකිණීම සහ පොලි ආදායම වැනි ආර්ථික සේවා ගාස්තුවට යටත් නොවන අයිතම මුළු පිරිවැටුමෙන් අඩු නොකිරීම නිසා බදු බැඳියාව වැරදියට ගණනය කර තිබුණි.

ආර්ථික සේවා ගාස්තු පනතට සිදුවූ සංශෝධන පිළිබඳව දැනුවත් නොවීම නිසා මෙම ප්‍රශ්නයේ සාධන මට්ටම සතුටුදායක නොවීය.

ප්‍රශ්න අංක 04 (ලකුණු 05)

පරීක්ෂා කර ඇත්තේ කුමක් ද?

දෙන ලද ක්‍රීඩා සමාජය විසින් 2016/17 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක් පවත්වාගෙන ගොස් ඇති බවට සැලකිය හැකිදැයි හඳුනාගත යුතු විය.

නිරීක්ෂණ:

බොහෝ අයදුම්කරුවන්ගේ උත්තර ඉතා දුර්වල වූ අතර, අවසාන විභාග අයදුම්කරුවෙකුගේ මට්ටමට නොවිය. ක්‍රීඩා සමාජයක දළ ලැබීම්වලින් 3/4 ක් සාමාජිකයන්ගෙන් ලැබී තිබෙනම්, එම සමාජය බදු කටයුතු සඳහා වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක් පවත්වාගෙන ගිය බවට සැලකිය නොහැකි බව බොහෝ අයදුම්කරුවන් දැනුවත්ව නොමැති බව උත්තරවලින් පැහැදිලි විය. මෙම හඳුනාගැනීම සඳහා මුළු ලැබීම්වලින් සාමාජිකයන්ගෙන් ලැබීම් කොපමණ ප්‍රතිශතයක්ද / කොටසක්ද යන්න ගණනය කර ඒ අනුව එය තීරණය කළ යුතුය. නමුත් බොහෝ අයදුම්කරුවන් මේ ප්‍රතිශතය නිවැරදිව හඳුනා ගැනීමට අපොහොසත් වී තිබුණි.

මෙම ප්‍රශ්නයේ කාර්යසාධනය ඉතා දුර්වල මට්ටමක විය.

ප්‍රශ්න අංක 05 (ලකුණු 10)

පරීක්ෂා කර ඇත්තේ කුමක් ද?

2017 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ කාර්තුව සඳහා ගෙවිය යුතු / (වැඩිපුර ගෙවූ) එකතු කළ අගය මත බද්ද තක්සේරු කළ යුතු විය. තවද, 2017 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ කාර්තුව සඳහා එකතුකළ අගය මත බදු වාර්තාව ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිත දිනය සඳහන් කළ යුතු විය.

නිරීක්ෂණ:

2017 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ කාර්තුව සඳහා අදාළවන නිවැරදි එකතුකළ අගය මත බදු (VAT) අනුපාතය 15% ක් වූවද, සමහර අයදුම්කරුවන් 11% යොදා තිබුණි. බොහෝ අයදුම්කරුවන් පහත ගැලපුම නිවැරදිව පෙන්වා නොතිබුණි.

*මුළු ඉබ්දිය හැකි යෙදවුම් බද්ද (VAT) = (සෘජු අපනයන + SVAT විකුණුම්) / මුළු සැපයුම් * ඉබ්දිය හැකි යෙදවුම් බද්ද = රු.195,219/-.*

ඉතිරි යෙදවුම් බද්ද, නිමැවුම් බද්දෙන් 100% ක් හෝ සත්‍ය අගය යන දෙකෙන් අඩු අගයට සීමාවේ = Rs.414,781/-.

එමනිසා දරණ ලද මුළු ඉබ්දිය හැකි යෙදවුම් බද්ද රු.610,000/- කි.

සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක්, බදු බැර යටතේ වාර්තා ගෙවීම් වූ රු.10,000/- ක් සහ SVAT බදු බැර වවුචර්පත් අගය වූ රු.113,760/- ක් අඩුකර නොතිබුණි. තවත් සමහර අයදුම්කරුවන් SVAT බදුබැර වවුචර්පත් අගය යෙදවුම් බදු යටතේ දක්වා තිබූ අතර, ඉතිරි ගෙවිය යුතු බද්ද ගණනය කිරීමේදී එකතු කළ අගය මතු බදු වාර්තාවේ ආකෘතිය සැලකිල්ලට ගෙන නොතිබුණි.

2017 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ කාර්තුව සඳහා එකතුකළ අගය මත බදු වාර්තාව ඉදිරිපත් කළ යුතු දිනය වන්නේ 2017 අප්‍රේල් 30 වන දින හෝ ඊට පෙර වුවද, බොහෝ අයදුම්කරුවන් එය වැරදි ලෙස 2017 අප්‍රේල් 20 ලෙස සඳහන් කර තිබුණි.

මෙම ප්‍රශ්නයේ කාර්යසාධන මට්ටම සාමාන්‍ය මට්ටමක විය.

ප්‍රශ්න අංක 06 (ලකුණු 10)

පරීක්ෂා කර ඇත්තේ කුමක් ද?

2016/17 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා හවුල් ව්‍යාපාරයේ බෙදිය හැකි ලාභය සහ 2016/17 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා හවුල් ව්‍යාපාරය විසින් ගෙවිය යුතු ආදායම් බද්ද ගණනය කළ යුතු විය.

නිරීක්ෂණ:

හවුල් ව්‍යාපාරයකට අදාළ වන බදු නිදහස් දීමනාව රු.1,000,000/- ක් වුවද, සමහර අයදුම්කරුවන් රු.500,000/- ක දීමනාවක් සැලකිල්ලට ගෙන තිබුණි. 2016/17 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා අදාළවන බදු අනුපාතය 8% ක් වුවද, සමහර අයදුම්කරුවන් වැරදි ලෙස 10% භාවිත කර තිබුණි. බෙදිය හැකි ලාභය ගණනය කිරීමේදී වර්ෂමටදී 1/2 පමණක් සැලකිය යුතු වුවද, සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් මුළු වර්ෂම අගය වූ රු.30,000/- ම සැලකිල්ලට ගෙන තිබුණි.

මෙම ප්‍රශ්නයේ කාර්යසාධනය සතුටුදායක මට්ටමක විය.

ප්‍රශ්න අංක 07 (ලකුණු 10)

පරීක්ෂා කර ඇත්තේ කුමක් ද?

2016/17 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා දී ඇති එක් එක් ආදායම් ප්‍රභවයන්ගෙන් අඩුකළ යුතු රඳවා ගැනීමේ බද්ද ගණනය කළ යුතු විය. තවද, යම් තැනැත්තෙකු දේශීය ආදායම් පනත යටතේ දරුවකු ලෙස සැලකීමට තෘප්ත කළ යුතු කොන්දේසි 2 ක් සඳහන් කළ යුතුවිය.

නිරීක්ෂණ :

බොහෝ අයදුම්කරුවන් පහත දැක්වෙන එක් එක් ආදායම් ප්‍රභව සඳහා වැරදි රඳවාගැනීමේ බදු අනුපාත භාවිත කර තිබුණි. අදාළවන නිවැරදි රඳවා ගැනීමේ බදු (WHT) අනුපාත පහත දැක්වේ:

- එම පුද්ගලයාට 16% අනුපාතය යටතේ රු.70,400/- ක රඳවා ගැනීමේ බද්දක් අඩු කිරීමෙන් පසු රු.369,600/- ක අධ්‍යක්ෂක ගාස්තුවක් ලැබී ඇත.
- 2.5% ක අනුපාතය යටතේ රු.2,359/- ක රඳවා ගැනීමේ බද්දක් අඩුකිරීමෙන් පසු රු.92,000/- ක පොලී ආදායමක් ස්ථාවර තැන්පතුව සඳහා ලැබී ඇත.
- 10% අනුපාතය යටතේ රු.8,000/- ක රඳවා ගැනීමේ බද්දක් අඩුකර ගැනීමෙන් පසු රු.720,000/- ක ලෝතරුසි මුදල් ත්‍යාගයක් ලැබී ඇත.

අදාළ පුද්ගලයා විශ්‍රාමික රජයේ සේවකයෙකු වුවද, ඔහුගේ වයස අවුරුදු 58 කි. දේශීය ආදායම් පනත අනුව 2016/17 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා ස්ථාවර තැන්පතු පොලිය රඳවා ගැනීමේ බද්දෙන් නිදහස් වීම සඳහා ජ්‍යෙෂ්ඨ පුරවැසියෙකු ලෙස සුදුසුකම් ලැබීමට අවුරුදු 59 ට වැඩිවිය යුතුය. කෙසේවුවත්, සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් ස්ථාවර තැන්පතු පොලී ආදායම රඳවා ගැනීමේ බද්දෙන් නිදහස් කර තිබුණි.

සියලුම අයදුම්කරුවන් පාහේ දේශීය ආදායම් පනත අනුව දරුවකු ලෙස සැලකීමට තෘප්ත කළ යුතු කොන්දේසි නිවැරදිව සඳහන් කර තිබූ අතර, ප්‍රශ්නයේ මෙම කොටසට මුළු ලකුණු ලබාගෙන තිබුණි.

ප්‍රශ්නයේ (A) කොටසේ කාර්යසාධනය එතරම් සතුටුදායක නොවේ.

තමුත් (B) කොටසේ කාර්යසාධනය ඉතා සතුටුදායකය.

ප්‍රශ්න අංක 08 (ලකුණු 25)

පරීක්ෂා කර ඇත්තේ කුමක් ද?

2006 අංක 10 දරණ දේශීය ආදායම් පනත හා එම පනතට 2017 මාර්තු 31 දක්වා සිදුකරන ලද සංශෝධන අනුව සමාගම් ආදායම් බදු ගණනය කිරීම පරීක්ෂා කර ඇත. මුළු ව්‍යවස්ථාපිත ආදායම, තක්සේරු කළ හැකි ආදායම, බදු වන ආදායම, දළ ආදායම් බද්ද සහ ගෙවිය යුතු ඉතිරි ආදායම් බද්ද සඳහා ලකුණු වෙන්කර තිබුණි.

නිරීක්ෂණ:

සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් ගණනය කිරීම සඳහා නිවැරදි ආකෘති භාවිත කර තිබූ අතර, සුළු පිරිසක් නිවැරදි ආකෘති අනුගමනය කර නොතිබුණි.

හඳුනාගත් පොදු වැරදි පහත දැක්වේ:

- සමහර අයදුම්කරුවන් 28% ක බදු අනුපාතය භාවිත කර තිබූ අතර, තවත් සමහරු පුද්ගලික බදු අනුපාත භාවිත කර තිබුණි. 59B වගන්තිය අනුව, පිරිවැටුම රු. මිලියන 750 නොඉක්මවන, පාලක පාලිත සම්බන්ධතාවයක් නොමැති නිෂ්පාදන ව්‍යවසායන් 2016/17 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා, 12% බදු අනුපාතය සඳහා සුදුසුකම් ලබයි.
- පෙර විභාගවලදීද පරීක්ෂාවට ලක් කෙරුණු කල්බදු ගැලපීම අයදුම්කරුවන් කිහිප දෙනෙකු වැරදියට කර තිබුණි.

දළ ගෙවූ කල්බදු	160,000*9	රු.1,440,000/-
කල්බදු දීමනාව	160,000*60*20%	රු.2,400,000/-
දළ ගෙවූ කල්බදු හෝ කල්බදු දීමනාව යන දෙකෙන් අඩු අගය		රු.1,440,000/-

- ඉතා සුළු අයදුම්කරුවන් පිරිසක් ආදායම් බද්ද ගණනය කිරීම සඳහා පිලිගත් ආකෘති භාවිත කර තිබුණි.
- ඉදිකිරීම් අවසන් වී නොමැති බැවින් ඉදිකරමින් පවතින ගොඩනැගිල්ල සඳහා දැරූ පිරිවැය 2016/17 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා ක්ෂය දීමනා සඳහා සුදුසුකම් නොලබයි. තවද, නව ගොඩනැගිල්ලේ භාවිතය සඳහා මිලට ගත් ගෘහ භාණ්ඩ සඳහාද ක්ෂය දීමනා අදාළ නොවේ. බොහෝ උත්තරවල ක්ෂය දීමනා අනුපාත මාරුකර සඳහන් කර තිබෙනු පොදුවේ දැකිය හැකි විය.
- බොහෝ අයදුම්කරුවන් ප්‍රචාරණ වියදම් ගැලපුම වැරදියට කර තිබුණු අතර, නිවැරදි ගැලපුම පහත පරිදි විය:

මුළු ප්‍රචාරණ පිරිවැය	රු.343,000/-
සේවකයින් බඳවා ගැනීමේ දැන්වීම	(රු.63,000/-) 100% ඉඩදේ.
ඉතිරිය	රු.280,000/-
ඉඩ නොදීම 1/4	රු.70,000/- ආපසු එකතු කළ යුතුය.

මෙම ප්‍රශ්නයේ කාර්යසාධනය සතුටුදායක මට්ටමක විය.

කෙසේවෙතත්, එක් එක් වෙනස් වූ කර්මාන්තයන්ට අදාළ බදු අනුපාත අයදුම්කරුවන් විසින් නිවැරදිව අවබෝධ කරගත යුතුව ඇත.

ප්‍රශ්න අංක 09 (ලකුණු 25)

පරීක්ෂා කර ඇත්තේ කුමක් ද?

2016/17 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා පුද්ගල ආදායම් බදු ගණනය කිරීම පරීක්ෂා කර ඇත.

නිරීක්ෂණ:

බොහෝ අයදුම්කරුවන් මෙම ප්‍රශ්නයට ඉතා හොඳින් උත්තර සපයා තිබුණි. නමුත් වාහන පහසුකමේ වටිනාකම, තට්ටු නිවාසයේ ශුද්ධ වාර්ෂික වටිනාකම වැනි දෑ බදු වලින් නිදහස් කිරීමට හේතු සඳහන් කර නොතිබූ නිසා ලකුණු අහිමි කරගෙන තිබුණි.

හඳුනාගත් පොදු වැරදි පහත දැක්වේ:

- ඇතැම් අයදුම්කරුවන් රු.60,000/- ක රක්ෂණ වාරිකය මුදල්මය නොවන සේවා නියුක්තියක ප්‍රතිලාභයක් ලෙස ගෙන තිබුණි.
- තවද, සමහර අයදුම්කරුවන් කුලී රහිත නිවසේ කුලී වටිනාකම වන රු.180,000/- සැලකිල්ලට ගෙන නොතිබුණි. කුලී රහිත නිවාසයේ දළ කුලිය වර්ෂයකට රු.240,000/- කි. එම නිවසේ කුලී වටිනාකම (වර්ෂනම් තක්සේරුව + ගෙවූ වර්ෂනම්) රු.125,000/- කි. වර්ෂයේ මුළු සේවා නියුක්තිය ආදායම රු. මිලියන 1.8 ට වැඩි නම් දළ කුලිය හා කුලී වටිනාකම යන දෙකෙන් වැඩි අගය රු.180,000/- ට සීමාවේ.
- සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් ශුද්ධ වාර්ෂික වටිනාකම පිළිබඳ ගැලපුම නිවැරදිව සිදුකර නොතිබුණි. ඔවුන් ශුද්ධ කුලිය හා ශුද්ධ වාර්ෂික වටිනාකම සැසඳීමට අපොහොසත් වී තිබුණි.
- සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් සුදුසුකම් ලබන ගෙවීම් යටතේ, වෘත්තීයයෙකුගේ නිවාස ණය ප්‍රාග්ධනය වෙනුවෙන් ගෙවන ලද අගය එනම් රු.200,000/- හෝ රු.600,000/- යන දෙකෙන් අඩු අගය වූ රු.200,000/- අඩුකර දක්වා නොතිබුණි.
- ඇතැම් අයදුම්කරුවන් රු.250,000/- ක සේවා නියුක්තිය දීමනාව සැලකිල්ලට ගෙන නොතිබුණි.
- වෘත්තීයයෙකුගේ සේවා නියුක්තිය ආදායම පිළිවෙලින් 4%, 8%, 12% ආදී වශයෙන් උපරිමය 16% ක අනුපාතය යටතේ බද්දට යටත් වේ. නමුත්, ඇතැම් අයදුම්කරුවන් සමාගම් බදු අනුපාතය ද අදාළ කර තිබුණි.

මෙම ප්‍රශ්නයේ කාර්යසාධනය සතුටුදායක මට්ටමක විය.

- - - - -

කාර්යසාධනය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා නිර්දේශ:

- (1) ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු සැපයීම ආරම්භ කිරීමට පෙර කාලය වෙන් කිරීම පිළිබඳව සැලකිල්ලට ගත යුතුය. නව විෂය නිර්දේශයට අනුව මෙම ප්‍රශ්නවල බර කැබීම බොහෝ අයදුම්කරුවන් නොසලකා හැර තිබුණි.
- (2) මෙම කුසලතා වර්ධනය කර ගැනීමට අයදුම්කරුවන් විභාගයට පෙනී සිටීමට පෙර සිට පසුගිය විභාග ප්‍රශ්න වැඩි වැඩියෙන් පුහුණු වීම, අධ්‍යයන පෙළ පොත් කියවීම, සමාන විභාගවල පසුගිය විභාග ප්‍රශ්න පුහුණු වීම කළ යුතුය. මෙය අයදුම්කරුවන්ට විෂය නිර්දේශයේ විෂය පථය සහ විෂය ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳව අවබෝධ කර ගැනීමට උපකාර වේ.
- (3) අයදුම්කරුවන් විසින් ප්‍රශ්නයක් අවබෝධ කර ගැනීමට සහ ඒවා විශ්ලේෂණය කිරීමට ක්‍රමයක් පුහුණු විය යුතුය. සමහර අයදුම්කරුවන් ප්‍රශ්නය කියවන අතරම මෙම විශ්ලේෂණය සිදු කර තිබුණි. මෙය ප්‍රශ්නය හරියාකාරව අවබෝධ කර ගැනීමටත් පිළිතුර ඉදිරිපත් කිරීමට නිවැරදි ආකෘතිය තෝරා ගැනීමටත් උපකාර වේ. උදාහරණ ලෙස ප්‍රශ්නයෙන් බලාපොරොත්තු වන්නේ බදු සඳහා ගලපන ලද ලාභය ගණනය කිරීම නම්, බදු පෙර ශුද්ධ ලාභයට එකතු කිරීම් සහ අඩු කිරීම් සඳහා තීරු දෙකක් අවශ්‍ය වේ. නිවැරදි ආකෘතිය තෝරාගැනීම පැහැදිලි සහ සම්පූර්ණ පිළිතුරක් ඉදිරිපත් කිරීමටත් වැරදි අඩු කර ගැනීමටත් උපකාර වේ. එය විභාග පරීක්ෂකවරයාට ව්‍යාකූලත්වයකින් තොරව වෙන් කළ ලකුණු ලබා දීමටත් උපකාර වේ.

- * * * -